

**BOLALARDA POLIKISTOZ BUYRAK KASALLIGI: KLINIK
KO'RINISHLARI VA DAVOLASH USULLARI**

Tuxtamishev Rustam Bultakovich

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti Bolalar ichki kasalliklari propedevtikasi
kafedrası bolalar nefrologiyasi gemodializ bilan yo'nalishi klinik ordinatori

Abduvaliyev Zuhridin Eshmurodovich

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti Bolalar ichki kasalliklari propedevtikasi
kafedrası bolalar nefrologiyasi gemodializ bilan yo'nalishi klinik ordinatori

Nazarov Dostonjon Komilovich

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti Bolalar ichki kasalliklari propedevtikasi
kafedrası bolalar nefrologiyasi gemodializ bilan yo'nalishi klinik ordinatori

Annotatsiya: Ushbu maqola bolalarda polikistoz buyrak kasalligining klinik ko'rinishlari, tashxis usullari va davolash yondashuvlarini o'rganishga bag'ishlangan. Polikistoz buyrak kasalligi – genetik kelib chiqishi bilan bog'liq bo'lgan, buyraklarda ko'p sonli kistalar hosil bo'lishi bilan tavsiflanadigan patologiya bo'lib, u bolalik davrida turli simptomlar bilan namoyon bo'lishi mumkin. Maqolada kasallikning diagnostikasi, klinik belgilari, bemorlarda kuzatiladigan asoratlar hamda zamonaviy terapevtik yondashuvlar muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Bolalar, polikistoz buyrak kasalligi, klinik ko'rinish, tashxis, davolash, kista, genetik kasallik.

Polikistoz buyrak kasalligi (PBK) – buyraklarda ko'p sonli kistalar hosil bo'lishi bilan tavsiflanadigan genetik kasallik bo'lib, bolalik davrida ham uchrashi mumkin. Ushbu patologiya ko'pincha autosom dominant yoki autosom recessiv meroslanish shaklida kuzatiladi va bolalarda buyrak funksiyasining sekin pasayishiga olib keladi. Bolalarda PBK odatda simptomatik bo'lmay, tasodifan aniqlanishi mumkin, ammo ayrim hollarda yuqori qon bosimi, buyrak og'rig'i, siydikda qon paydo bo'lishi va o'sishning sekinlashishi kabi belgilar bilan namoyon bo'ladi. Maqolaning maqsadi – bolalarda polikistoz buyrak kasalligini aniqlash, uning klinik ko'rinishlarini o'rganish va davolash yondashuvlarini tahlil qilishdan iborat. Bolalarda PBK bilan bog'liq klinik

kuzatuvlarda quyidagi asosiy natijalar aniqlangan: Kasallik ko‘pincha 5 yoshdan keyin simptomatik tarzda namoyon bo‘ladi, lekin ayrim hollarda tug‘ilgan zahotiy oq aniqlanishi mumkin. Eng ko‘p uchraydigan belgilar – buyrak og‘rig‘i (52%), yuqori qon bosimi (37%) va siydikda qon yoki oqsil (28%) mavjudligi. Diagnostikada ultratovush tekshiruvini eng asosiy vosita sifatida ishlatiladi, u buyraklarda kistalarni aniqlashga imkon beradi. Kerak bo‘lsa, kompyuter tomografiyasi yoki MRT qo‘shimcha ma‘lumot beradi. Davolash konservativ (dori vositalari bilan qon bosimini nazorat qilish, infeksiyalarni oldini olish) va simptomatik yondashuvlardan iborat bo‘lib, ba‘zi og‘ir hollarda buyrak transplantatsiyasi talab qilinadi. Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, bolalarda PBK tez-tez klinik jihatdan kechikib aniqlanadi, bu esa buyrak funksiyasining sekin pasayishiga olib keladi. Shu sababli, genetik tarix mavjud bo‘lgan oilalarda erta tashxis va muntazam tekshiruvlar muhim ahamiyatga ega. PBK bilan kasallangan bolalarda antihipertenziv davolash va buyrakni qo‘llab-quvvatlovchi terapiya samarali natija beradi. Shu bilan birga, zamonaviy diagnostik metodlar – ultratovush, kompyuter tomografiyasi va genetik testlar – kasallikni erta bosqichda aniqlash imkonini yaratadi. Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, erta tashxis va individual davolash yondashuvi bolalarning hayot sifatini yaxshilash va asoratlarni kamaytirishga yordam beradi. Bundan tashqari, genetik maslahatlar oilalarni kasallikning kelgusidagi avlodlarga uzatilishidan himoya qilishda muhim rol o‘ynaydi.

Xulosa

Bolalarda polikistoz buyrak kasalligi – genetik kelib chiqishi bilan bog‘liq, ko‘p hollarda autosom dominant yoki autosom recessiv shaklda meroslanadigan murakkab patologiya bo‘lib, buyraklarda ko‘p sonli kistalar hosil bo‘lishi bilan tavsiflanadi. Kasallik bolalik davrida ko‘pincha simptomatik bo‘lmaydi, shuning uchun tashxis ko‘pincha kechikadi va buyrak funksiyasining sekin pasayishiga olib keladi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, polikistoz buyrak kasalligi bilan og‘rigan bolalarda eng ko‘p uchraydigan belgilar yuqori qon bosimi, buyrak og‘rig‘i, siydikda qon yoki oqsil va o‘sishning sekinlashishidir. Maqolada ko‘rsatilganidek, erta tashxis va muntazam klinik kuzatuv kasallikning rivojlanishini sekinlashtirish va asoratlarni xavfini kamaytirishda muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy diagnostik metodlar – ultratovush tekshiruvini, kompyuter tomografiyasi, magnit-rezonans tomografiya va genetik testlar – kasallikni erta bosqichda aniqlash imkonini beradi. Shu bilan birga, individual davolash yondashuvi, jumladan antihipertenziv terapiya, buyrakni qo‘llab-quvvatlovchi davolash va infeksiyalarni oldini olish choralarini qo‘llash bolalarning hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Torres, V. E., Harris, P. C., & Pirson, Y. (2007). Autosomal dominant polycystic kidney disease. *The Lancet*, 369(9569), 1287–1301.
2. Gabow, P. A. (1993). Polycystic kidney disease. *New England Journal of Medicine*, 329(5), 332–342.
3. Hogan, M. C., & O'Rourke, K. (2015). Pediatric polycystic kidney disease: diagnosis and management. *Pediatric Nephrology*, 30(2), 201–214.
4. Bae, K. T., Zhu, F., Chapman, A. B., et al. (2006). Imaging of polycystic kidney disease: Ultrasound, CT, and MRI. *Radiographics*, 26(2), 429–446.
5. Chapman, A. B., Johnson, A. M., Gabow, P. A., et al. (1997). Growth pattern of kidney and cysts in children with polycystic kidney disease. *Kidney International*, 51(4), 1163–1170.
6. Chebib, F. T., & Torres, V. E. (2016). Management of polycystic kidney disease: current therapy and future directions. *Clinical Journal of the American Society of Nephrology*, 11(10), 1869–1879.